

Životné prostredie

REVUE PRE TEÓRIU A TVORBU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

ROČNÍK XXXVIII

5/2004

Obsah

P. Nováček: Globální správcovství	229
V. Ira, M. Huba: Globalizácia a globálne environmentálne problémy	233
M. Lapin, I. Damborská: Vzťah klimatickej zmeny a energetiky	237
M. Šúri: Výroba elektriny z hľadiska obnoviteľných zdrojov energie	242
P. Šťastný, Z. Sternová, M. Lapin: Dôsledky zmeny klímy na vykurovanie	250
J. Szolgay, K. Hlavčová, P. Dušička: Klimatická zmena a hydroenergetický potenciál Slovenskej republiky	257
M. Hranaiová: Energetické dane	262
K. Moravanská: Jadrová energetika v názoroch obyvateľov regiónu Jaslovské Bohunice	265

Tribúna

H. Princová: Environmentálne okruhy energetickej politiky Slovenskej republiky	269
--	-----

Esej

M. Ružička: Naša realita, čas a priestor	274
--	-----

Globálne environmentálne problémy (energetika v súvislosti s klimatickou zmenou)

Globálne problémy sa v priebehu ostatných desaťročí stávajú predmetom čoraz intenzívnejšieho vedeckého bádania. Osobitnú, a čoraz významnejšiu kategóriu predstavujú problémy, ktoré súvisia s globálnym ohrozením životného prostredia, čiže globálne environmentálne problémy. Významne sa na nich podieľajú problémy súvisiace s globálnou zmenou klímy hroziace fatálnymi následkami pre ľudstvo i celú biosféru.

Globálne zmeny životného prostredia prebiehajú s čoraz väčšou intenzitou a dynamikou. Negatívne, ničivé, a neraz tragické dôsledky týchto zmien sú čoraz častejšie a hrozivejšie. Globálne zmeny životného prostredia sa stávajú súčasťou verejnej diskusie a globálnej politickej agendy, a tak čoraz viac ovplyvňujú priebeh i charakter ekonomických, politických a bezpečnostných procesov.

Na Summite Zeme v Riu de Janeiro (1992) väčšina delegácií kladne prijala Rámcový dohovor OSN o klimatickej zmene (FCCC), málokto však tušil, že s ratifikáciou jeho vykonávacích dokumentov budú také problémy, ako je to v súčasnosti v prípade Kjótskeho protokolu. Zdá sa, že v pozadí nie je ani tak otázka zmiernenia rýchlosti globálneho otepľovania, ale najmä to, ako môžu zo vzniknutej situácie ekonomicky a politicky ťažiť niektoré vplyvné krajiny alebo záujmové skupiny. Úmyselne sa obchádzajú názory vedcov, pretože tí majú k problematike globálneho otepľovania viac-menej zhodné stanovisko, ťaží sa z nedostatočnej informovanosti širokej verejnosti, ako aj z mienkotvorného, resp. politického vplyvu niektorých lobistických skupín. Nezriedka sme svedkami mediálnej prezentácie odlišných stanovísk niektorých vedeckých pracovníkov, pričom je zrejmé, že ich výskum na spochybnenie FCCC sa podporuje práve z prostriedkov tých skupín, ktoré bagatelizujú, či dokonca zaznávajú potrebu redukcie emisie skleníkových plynov do atmosféry, lebo by to ohrozilo ich bezprostredné záujmy.

Skutočnosť je však taká, že v súčasnosti sa dostáva do atmosféry nad prirodzenú úroveň okolo 9 mld. t uhlíka, predovšetkým zo spaľovania fosílnych palív v energetike, priemysle a doprave. Podstatnú časť tejto emisie predstavuje CO₂. Menej známy je fakt, že emisia CO₂ je na Zemi veľmi nerovnomerne rozložená. Je zrejmé, že predovšetkým priemyselne najrozvinutejšie krajiny by mali zefektívniť využívanie fosílnych palív, alebo ich nahradiť inými energetickými zdrojmi. Mali by zredukovať nadbytočnú spotrebu energie a tiež pomôcť rozvojovým krajinám, aby nemuseli prekonať etapu extenzívneho využívania fosílnych palív.

Milan Lapin, Mikuláš Huba

Aktuality

- J. Švajda:** Tatranské lesy pustošila víchrica 227
I. Krištofová: Desať rokov EIA na Slovensku 277

Recenzie

- T. Kluvánková:** Ekonomická dimenzia ochrany životného prostredia 278

Contents

- P. Nováček:** Global Governance 229
V. Ira, M. Huba: Globalization and Global Environmental Problems 233
M. Lapin, I. Damborská: Connection between Climate Change and Energetics 237
M. Súri: Electricity Generation from the Viewpoint of Renewable Energy Sources 242
P. Šťastný, Z. Sternová, M. Lapin: Climate Change Impacts on Heating 250
J. Szolgay, K. Hlavčová, P. Dušička: Climate Change and Hydroenergetic Potential in Slovakia 257
M. Hranaiová: Energy Taxes 262
K. Moravanská: Nuclear Energetics in Opinions of the Inhabitants of the Jaslovské Bohunice Region 265

Tribune

- H. Princová:** Environmental Agenda in the Energetic Policy of the Slovak Republic 269

Essay

- M. Ružička:** Our Reality, Time and Space 274

Global environmental problems (energetics in connection with climatic change)

During the last decades, global problems become a subject of intensive scientific research. Those connected with global threat of the environment, i.e. global environmental problems, are a special category. The most discussed is the global climatic change that threatens mankind and the whole biosphere with fatal consequences.

Global environmental changes appear with increasing intensity and dynamics. Destroying and often tragic consequences of the changes are more frequent and menacing. Global environmental changes become a part of public discussion and global agenda and they influence the course and character of economic, political and safety processes.

At the Earth Summit in Rio de Janeiro (1992), the majority of delegations accepted the Framework Convention of UN on Climatic Change (FCCC) but hardly anybody did anticipate that with ratification of its executing documents the problems, such as with the Kyoto protocol, appeared. It seems that in the background, the question does not stand how to reduce the speed of global warming, but how certain influential countries and interest groups can economically and politically profit from it. Opinions of scientists are intentionally eluded, because their opinion is more-less in a general consensus. It is benefited from low public awareness and from opinion-forming influence of certain lobby groups. We are frequently witnesses of presentation of different attitudes of scientists and it is evident that their research to cast doubt upon FCCC is supported just by those groups that aim to minimize or deprecate the need to reduce the greenhouse gases emission into the atmosphere because it could endanger their direct interests.

The fact is that at present about 9 billion tons of carbon is emitted into the atmosphere above the natural level, mainly from combustion of fossil fuels in energetics, industry and transport. The CO₂ constitutes majority of this emission. It is less known that the emissions of CO₂ are irregularly distributed on the Earth. It is evident that mainly the industrially most developed countries should strive to improve efficiency of use of fossil fuels or substitute them by other energy sources. These countries should reduce their excessive energy consumption and in the same time they should help developing countries to skip a period of extensive use of fossil resources and to adopt directly modern energy concepts.

Milan Lapin, Mikuláš Huba

News

- J. Švajda:** Tatras Forests Have Been Devastated by Strong Winds 227
I. Krištofová: Ten Years of EIA in Slovakia 277

Review

- T. Kluvánková:** Economic Dimension of Environmental Protection 278